

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
40

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

MAJ 2011

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Światowy rynek zbóż – *W. Łopaciuk*
- III. Polski rynek zbóż
  1. Krajowe zasoby – *W. Łopaciuk*
  2. Krajowe zużycie zbóż – *W. Łopaciuk, J. Drożdż, M. Krzemiński*
  3. Handel zagraniczny zbożami – *W. Łopaciuk, M. Krzemiński*
  4. Zapasy na koniec sezonu – *W. Łopaciuk*
  5. Interwencja na rynku zbóż – *M. Włodarczyk*
  6. Ceny zbóż na rynku krajowym – *W. Łopaciuk*
- IV. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk
Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-45-51

mgr Jadwiga Drożdż
Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-47-70

mgr Marcin Krzemiński
Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (22) 505-45-51

mgr inż. Maria Włodarczyk
• Agencja Rynku Rolnego • Warszawa
Tel.: (22) 661-70-43

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 10.05.2011 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2011 r.

REASUMPCJA

W sezonie 2010/11 krajowe zasoby zbóż wyniosły 33,5 mln ton i były o 4,7% mniejsze niż w rekordowym pod tym względem sezonie 2009/10. Spadek wynikał z niższych niż poprzednio zbiorów (27,3 wobec 29,8 mln ton w 2009 r.), ale został częściowo złagodzony dużymi zapasami początkowymi. Od początku sezonu ceny zbóż na krajowym rynku, podążając za tendencjami na światowych i europejskich rynkach, dynamicznie rosły i utrzymywały się na bardzo wysokim poziomie. W sezonie 2010/11 zwiększył się popyt na zboża na krajowym rynku. Ich zużycie szacuje się na poziomie 28,0 mln ton wobec 27,5 mln ton w sezonie 2009/10. Uwzględniając saldo obrotów handlu zagranicznego, ocenia się, że zapasy na koniec sezonu 2010/11, w porównaniu z poprzednim sezonem, zmniejszą się o ponad 30% do 3,4 mln ton.

Zbiory zbóż w 2011 r. mogą być zbliżone do ubiegłorocznych. Nieznacznie zmniejszą się plony zbóż ozimych, a zbóż jarych wzrosną o kilka procent. Średnie plony zbóż ogółem są przewidywane na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie (3,2 t/ha). Zwiększy się powierzchnia uprawy zbóż (8,6 wobec 8,5 mln ton pod zbiory w 2010 r.). Zbiory zbóż są prognozowane w granicach 27,6 mln ton wobec 27,3 mln ton poprzednio. Na skutek spadku zapasów początkowych, krajowe zasoby zbóż w sezonie 2011/12 zmniejszą się o blisko 8% do 30,9 mln ton.

W sezonie 2011/12 prognozowany jest niewielki spadek krajowego popytu na zboża. Wzrost zużycia przemysłowego, w tym szczególnie przerobu na bioetanol, skompensuje spadek zużycia paszowego oraz spożycia. Wielkość zużycia prognozowana jest na 27,4 mln ton wobec 28,0 mln ton w sezonie 2010/11.

Możliwości eksportu zbóż w sezonie 2011/12 będą ograniczone. Złoży się na to mniejsza podaż zbóż w kraju oraz poprawa sytuacji rynkowej u większych głównych eksporterów, a także możliwe umocnienie złotego. Z kolei obroty w imporcie będą ograniczały stosunkowo wysokie ceny zbóż oraz słabnący popyt krajowy.

W sezonie 2010/11 poprawiły się wyniki handlu zagranicznego zbożami. O poprawie zdecydowało mniejsze ograniczenie obrotów w eksporcie niż w imporcie. W całym sezonie import zbóż i przetworów zbożowych może wynieść 1,4 mln ton i być o 33% mniejszy niż poprzednio. Eksport może zmniejszyć się o 21% do 2,1 mln ton. Dodatkowo saldo obrotów szacowane jest na około 440 mln EUR (407,3 mln EUR w sezonie 2009/10).

W sezonie 2011/12 przewiduje się dalsze ograniczenie obrotów, zarówno po stronie importu, jak i eksportu. Skala tych zmian, w porównaniu z poprzednim sezonem, będzie dużo mniejsza, szczególnie w imporcie, który może zmniejszyć

się o niespełna 6% do 1,3 mln ton. Większa będzie dynamika spadku eksportu (spadek o blisko 16% do 1,8 mln ton). Wobec tego można przewidywać również zmniejszenie dodatniego salda obrotów.

Zapasy zbóż na koniec sezonu 2011/12 mogą się zmniejszyć o jedną czwartą do 2,5 mln ton, co będzie stanowiło około 8% przewidywanego na ten sezon zużycia, wobec 11,2% poprzednio. Zatem będziemy mieli do czynienia z umiarkowanym zmniejszeniem nadwyżek na rynku.

Ceny zbóż do końca sezonu 2010/11 utrzymają się na bardzo wysokim poziomie. Po żniwach w trzecim kwartale 2011 r. nastąpi sezonowy spadek cen. Jednak nie będzie on tak głęboki jak w poprzednich latach. We wrześniu 2011 r. pszenica może kosztować od 650-700 zł/t, a żyto od 500-540 zł/t wobec odpowiednio 688 i 541 zł/t we wrześniu 2010 r. Ceny kukurydzy mogą być o kilka procent wyższe od cen pszenicy paszowej, a ceny jęczmienia niższe od nich o 15-20%. W dalszej części sezonu, jeżeli nie będzie większych zakłóceń na zagranicznych rynkach, przewiduje się kilkuprocentowy wzrost cen do marca-kwietnia 2012 r. Ceny kukurydzy mogą rosnąć silniej niż ceny pozostałych zbóż.

Przemysłowe przemiały zbóż w 2010 r., za sprawą wysokich cen ziarna, zmniejszyły się o 10% do

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 szacunek	2011/12 prognoza	2011/12 2010/11
Zapasy początkowe	3255	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3405	4927	3370	68,4
Areał uprawy	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	8410	8531	101,4
Plony	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,50	3,24	3,23	99,8
Produkcja	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27225	27555	101,2
Import	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	1360	1283	94,3
Ogółem zasoby	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29115	30034	32140	35156	33512	32207	96,1
Zużycie krajowe:	25154	26462	27545	26281	25919	26732	27116	26809	26304	27529	28010	27902	99,6
- spożycie	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5132	99,6
- wysiew	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1752	101,8
- zużycie przemysłowe	931	1192	1511	1571	1501	1775	1970	2000	2130	2830	2830	2885	101,9
- spasanie	15404	16271	17378	16213	15630	16425	17035	16690	16050	16410	17033	16910	99,3
- straty i ubytki	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1114	1163	1275	1221	1168	95,7
Eksport	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	2133	1800	84,4
Zapasy końcowe**	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3405	4927	3370	2505	74,4
Zapasy/zużycie (%)	10,7	14,9	10,0	3,3	16,9	13,7	3,0	7,7	11,9	16,3	11,2	8,4	x

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

**) od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy autorów.

3,15 mln ton, co stanowiło tylko 61% przemiałów konsumpcyjnych. Zmniejszyła się produkcja mąk pszenicznych oraz kasz i płatków, a wyrób pozostałych przetworów zbożowych się zwiększył, w tym najbardziej mąk żytnich i makaronów. W 2011 r. nie przewiduje się większych zmian wolumenu przemiałów i produkcji przetworów zbożowych, za wyjątkiem dalszego wzrostu produkcji makaronów.

Po przejściowym spadku, w 2010 r. ponownie zwiększyła się aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw przetwórstwa zbożowego. Widoczna była również poprawa ekonomiczno-financek wyników przemysłu zbożowo-młynarskiego, które wzrosły średnio o 1 pkt. proc. i były najwyższe w całej poprzedniej dekadzie, a poziom rentowności był po raz pierwszy wyższy od średniej w przemyśle spożywczym.

W sezonie 2010/11 Komisja Europejska podejmowała szereg działań stabilizujących rynek zbóż w warunkach niedostatecznej podaży i silnego wzrostu cen. W tym celu prowadzono sprzedaż zbóż z zapasów interwencyjnych na rynek wewnętrzny, a także stosowano obniżone stawki celne. Rozdysponowano też duże ilości zbóż w ramach programów pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności.

Od 1 lipca 2010 r. do 28 kwietnia 2011 r., ARR wydała pozwolenia na import 37 tys. ton zbóż (głównie kukurydzy) i na eksport do krajów trzecich 52 tys. ton zbóż (głównie pszenicy).

ARR wypłacała też dopłaty do zużytego materiału siewnego wysokiej jakości. Stawka dopłat wynosiła 100 zł/ha. Do końca kwietnia 2011 r. z tego tytułu wypłacono rolnikom 13,7 mln zł.

Od początku sezonu 2010/11 obowiązują nowe zasady zakupu zbóż na zapasy interwencyjne. Tak jak w poprzednich latach zakup ziarna może być realizowany od 1 listopada do 31 maja następnego roku. Skup interwencyjny obejmuje jedynie ziarno pszenicy zwyczajnej, na którą ustalono limit dla całej UE w wysokości 3 mln ton. Na pozostałe rodzaje zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień i sorgo) ustalono zerowy limit. Minimalna wielkość dostawy wynosi 80 ton z dostawą do magazynu lub 500 ton w miejscu przechowywania. Cena interwencyjna w ramach limitu wynosi 101,31 EUR/t.

W szczególnych przypadkach, Komisja może podjąć decyzję o uruchomieniu skupu interwencyjnego zakupu w ramach procedury przetargowej, po cenie nie wyższej od ceny interwencyjnej. W sezonie 2011/12 nie będzie zmian zasad działań interwencyjnych.

SUMMARY

Domestic supply of cereals in the 2010/11 season are estimated at 33,5 million tons, i.e. 4,7% down on the previous record season. The decline reflected lower crops (27,3 million tons versus 29,8 million tons in 2009) but was partly offset with large opening stocks. Since the beginning of the season cereal prices on the domestic market followed the trends on the world markets rapidly increased and retained at a very high level. In the 2010/11 season domestic demand is estimated at 28 million tons versus 27,5 million tons in 2009/10. Taking into account foreign trade balance closing stocks at the end of the 2010/11 season are estimated more than 30% down on 2009/10 at 3,4 million tons.

In 2011 cereal crops can total close to the level reported last year. The yields of winter cereals are expected slightly down on last year while a those of spring cereals would increase by several percent. Average cereal yields are expected then close the level observed in 2010 (3,2 t/ha). Cereal area is estimated at 8,6 versus 8,5 million ha previously). Cereal production in 2011 can therefore

total 27,6 million tons versus 27,3 million tons last year. Reflecting lower than a year ago opening stocks domestic supply in 2011/12 is forecast 8% down on the previous season.

Domestic demand for cereals in the 2011/12 season in forecast to decline. Increase in industrial uses will not compensate anticipated decline in feed use and human consumption. The demand is then forecast at 27,4 million tons (28,0 million tons in 2010/11).

The possibilities of export in the 2011/12 season will be limited. It would result from lower supply on the domestic market and improvement in market fundamentals in major exporting countries as well as from appreciating Polish currency. On the other hand imports will be adversely affected by relatively high prices and weakening domestic demand.

In the 2010/11 season the performance of Polish foreign trade in cereals has improved. The improvement reflected smaller decline of turnover in export than in imports. Exports may amount to 2,1 million tons (21%

down on 2009/10) while imports may decline by 33% to 1,4 million tons. Following that the positive balance of trade can reach ca EUR 440 million versus EUR 407,3 million in the 2009/10 season.

Further reduction in the volume of both exports and imports is expected in the 2011/12 season. However the scope of the changes will be considerably smaller than in the 2010/11 season. Imports are forecast 6% down at 1,3 million tons and export are forecast 16% down at 1,8 million tons. In effect the surplus in foreign trade would be reduced.

Closing stocks at the end of the 2011/12 season are forecast to decline by one fourth to 2,5 million tons, which would account for approximately 8% of domestic use (11,2% in 2010/11).

Cereal prices by the end of the 2010/11 season will keep a very high level. After the harvest, in the third quarter of 2011 a seasonal decline is expected but not as deep as it was the case in proceeding years. In September 2011 average prices of wheat

and rye can amount to 650-700 PLN/t and 500-540 PLN/t versus 688 and 541 PLN/t respectively. The prices of feed maize are expected higher by several percent than wheat prices while barley prices could be lower than those by 15-20%. If there are no major disturbances on foreign markets cereal prices are forecast to increase by several percent (by the end of first quarter of 2012). Although the prices of maize are likely to increase higher than the prices of other cereals.

As compared to 2009 industrial milling of cereals in 2010 declined by 10% to 3,15 million tons, which accounted for just 61% of millings for human consumption. The decline resulted in a decrease in the production of wheat flour, groats and flakes while the production of remaining cereal products increased, particularly the production of rye flour and pasta. None of major changes in cereal millings and the production of cereal products are forecast for 2011, except of continuous rise in the production of pasta.

Following a temporary decline in 2010 investment activities within the cereal processing industry increased again. Economic and financial indicators showed a distinct improvement (increase in average by 1 percentage point) to the highest level in the decade. The profitability level was for the first time ever higher than the average for the food sector in Poland.

In the 2010/11 season European Commission (EC) implemented a number of measures aimed at stabilisation of the market under the conditions of shortages and thus strong price rises. In order to do so cereals from intervention stocks were released onto internal market and also import duties were lowered. Large quantities of cereal were utilised in a form of food aid for the poorest part of society of the EU.

Over the period of 1.07.2010-28.04.2011 the AMA released import licences for 37 thousand tons (mainly maize) and export licences for 52 thousand tons of cereals (mainly wheat).

The AMA also effected payments to the use of high quality seed material. The rate of payment was PLN 100 per 1 ha. By the end of April 2011 PLN 13,5 million was paid to the farmers.

Since the beginning the 2010/11 season intervention procurement of cereals are conducted on new rules. Similarly to the previous years intervention period starts on 1 of November and ends up on 31 of May next year. Intervention procurement concerns only common wheat for which a limit of 3 million tons was fixed. Other grains (durum wheat, maize, barley and sorgo) are subject to "zero limit". The minimum size of delivery is 80 tons (delivery to intervention elevator) or 500 tons at the spot where grains is stored. Intervention price within the limit is set at EUR 101,3 per tone. In certain circumstances EC may decide to conduct intervention procurement on the way of a tender at the price not exceeding the intervention price. The rules of intervention procurement in the 2011/12 season will not be altered.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11 estimation	2011/12 forecast	2011/12 2010/11
Opening stocks	3255	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3405	4927	3370	68,4
Area sown	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8503	8410	8531	101,4
Yield	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,50	3,24	3,23	99,8
Crops	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	29727	27225	27555	101,2
Imports	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	2399	2024	1360	1283	94,3
Total supply	27942	30528	31615	27294	31459	32373	29115	30034	32140	35156	33512	32207	96,1
Domestic use	25154	26462	27545	26281	25919	26732	27116	26809	26304	27529	28010	27902	99,6
- food	5793	5793	5792	5752	5754	5604	5334	5260	5200	5185	5155	5132	99,6
- seeds	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1759	1721	1752	101,8
- industrial uses	931	1192	1511	1571	1501	1775	1970	2000	2130	2830	2830	2885	101,9
- feed	15404	16271	17378	16213	15630	16425	17035	16690	16050	16410	17033	16910	99,3
- wastes and losses	1093	1403	1108	997	1255	1220	1058	1114	1163	1275	1221	1168	95,7
Exports	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	2431	2700	2133	1800	84,4
Carryover stocks**	2693	3967	2870	871	4548	3899	849	2159	3405	4927	3370	2505	74,4
Stocks/use ratio (%)	10,7	14,9	10,0	3,3	16,9	13,7	3,0	7,7	11,9	16,3	11,2	8,4	x

*) including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

***) including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek drobiu i jaj (39) • maj 2011,
2. Rynek mięsa (40) • maj 2011,
3. Rynek rzepaku (39) • maj 2011,
4. Rynek owoców i warzyw (38) • czerwiec 2011,
5. Rynek cukru (38) • czerwiec 2011,
6. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (34) • wrzesień 2011,
7. Rynek mleka (41) • wrzesień 2011,
8. Rynek pasz (30) • wrzesień 2011,
9. Rynek mięsa (41) • wrzesień 2011,
10. Rynek ryb (16) • październik 2011,
11. Rynek zbóż (41) • październik 2011,
12. Rynek ziemniaka (38) • październik 2011,
13. Rynek rzepaku (40) • październik 2011,
14. Rynek drobiu i jaj (40) • listopad 2011.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2011 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>